

Zdeněk Jirotka – Saturnin

Zdeněk Jirotka

Život: Zdeněk Jirotka byl autor humoristických románů a povídek. Vyznačuje se suchým anglickým humorem. Jeho bibliografie je převážně složená z humoristických a satiristických děl. Do začátku 2. sv. války sloužil v armádě. Během války pracoval na Ministerstvu veřejných prací a následně psal pro Lidové Noviny.

Náměty děl: Anglosaský humor

Díla:

- Saturnin
- Muž se psem
- Hvězdy nad starým Vavrouchem

Období: 1. polovina 20. století

Zařazení autora do literárního kontextu: Okupační literatura (Jirotka psal s cílem zapomenout na problémy v době okupace)

Saturnin

Literární druh: Epika

Žánr: Román

Forma: Próza

Vypravěč: 1. osoba

Téma: Odlehčení válečného napětí v době okupace

Zařazení do času a prostoru: Kniha se odehrává nejspíše před válkou neboť v ní nejsou žádné zmínky o ní. Děj se odehrává v Praze a v domě dědečka.

Postavy:

Vypravěč: V knize nepojmenovaný. Mladý pražský měšťan, který žije poklidný a nudný život. Zamilovaný do slečny Barbory.

Saturnin: Hlavní strůjce děje. Skrze své promyšlené plány dostává postavy díla tam kam potřebuje. Je velice vynalézavý a má smysl pro důvtip. V knize zastupuje hlavně onen anglický suchý humor.

Teta Kateřina: Matka Milouše. Záporná postava. Neustálým používáním přísloví se zhnusí každému. Chce se zmocnit peněz dědečka. Nosí puntíkové šaty a je obézní

Dědeček: Starý bohatý pán. Má spoustu zkušeností nabytých ze života. Pohrává si se svými příbuznými o tom komu připadne dědictví. Velký příznivec elektrického proudu což způsobí i

zoufalou situaci kdy je stržen most bouří.

Slečna Barbora: Mladá měšťanka hrající tenis. Energická, praktická, elegantní. Je do ní zamilován Milouš a vypravěč.

Doktor Vlach: Hlavní nositel myšlenek v díle. Jeho dlouhé proslovy popisují některé chování lidí. Používá vznešený jazyk.

Milouš: Budižkničemu, syn tety Kateřiny, zájemce o slečnu Barboru. Hlavní terč útoků Saturnina. Snaží se působit statečně a sebejistě.

Děj:

Děj se odehrává v Praze a na venkově v okolí nějakého malého města. Čas není výslovně udán.

Vypravěč, pražský úředník, který žije klidným životem, najme sluhu Saturnina. Netuší však, že ten mu v příštích dnech změní podstatně život. Sluha je pracovitý, má uhlazené způsoby a je i vzdělaný. Začne ale nenápadně mezi známými svého pána roznášet zvěsti o pánových dobrodružných cestách na safari a jeho byt vybaví trofejemi, vypůjčenými z rekvizit. Vypravěč ale nikomu nic nevyvrací. Pak ovšem jednoho dne přijde z práce do prázdného bytu a dozví se, že byl přestěhován na hausbót; sluha mu vysvětlí, že byt už byl nedostačující a loď že je prostě lepší. Vypravěč je stále pasivní a začíná si zvykat, že s tímhle člověkem toho ještě zažije mnoho.

Jednoho dne se na loď nezávazně přistěhuje otravná teta Kateřina s vysvětlením, že její syn potřebuje být na zdravém vzduchu, a drze vyšoupne vypravěče z jeho kabiny. Saturnin však neváhá a jedná – zakoupí masky čerta a Mikuláše a varuje tetu před hlodavci, kteří v noci přebíhají lidem přes obličej. Teta se poleká a s nevrlym prskáním se rychle odstěhuje.

Většina děje románu se odehrává na třítydenní dovolené na dědečkově venkovském sídle. V prvním týdnu se neděje zprvu nic zajímavého; vypravěč se těší na příjezd krásné slečny Barbory. Zná se s ní z tenisového klubu, kde na ni však příliš velký dojem neudělal. Pozván byl také doktor Vlach, rodinný přítel. Opět se sem ale vmísí teta Kateřina se svým synem Miloušem a po celou dobu kazí ostatním jinak pěkné dny. Saturnin se okamžitě sblíží s dědečkem a naučí ho džiu-džitsu, to má však neblahé následky, protože v bleskovém jednostranném „souboji“ si vypravěč vyvrtne kotník a musí jet do nemocnice. Zpět ho již odváží slečna Barbora. Řeka, která odděluje dědečkův dům od zbytku světa, se rozvodní a strhne most, jedinou přístupovou cestu, navíc z neznámého důvodu vypadne proud. Společnost tak prožívá malé dobrodružství. Po večerech si vyprávějí příběhy a dny tráví procházkami a odpočinkem. Vypravěč se sblíží se slečnou Barborou, je však otráven chováním osmnáctiletého Milouše, který se s ním chtěl dokonce vsadit, „kdo ji dostane první“. Dohodne se tak se Saturninem, že společně povedou proti Miloušovi skrytou válku, tomu se pak v dalších dnech stávají „náhodné“ nehody a jeho umělý obraz nonšalantního světáka se rozplývá.

Jelikož však docházejí zásoby, rozhodne se společnost, že se pěšky vydá přes srub doktora Vlacha, kde si odpočine, obejde pramen řeky a dostane se do městečka. Cesta je příjemná a stane se opět několik zábavných příhod. Po cestě se však dědeček zraní a nezbyvá než jednu noc přenocovat pod širým nebem. Potom ale již dojdou až k místu strženého mostu; jaké je jejich překvapení, když zde vidí stát most nový, který podle staré dohody s dědečkem nechal postavit stavitel z blízkého městečka. Jejich strastiplné dobrodružství tak bylo zbytečné.

Po návratu se vnutila teta Kateřina ošetřovat dědečka, ač měl pouze bolavá záda, a nepustila k němu ani doktora Vlacha. Dědeček však byl z jejího strašného podlézání, nucení, proseb, hraných hysterických záchvatů a vyhrožování natolik otráven, že začal předstírat šílenství. Tím dostal tetu ze

své blízkosti. Ona však i přes upřímnou dědečkovu snahu stále trvala na tom, že je zcela duševně zdravá. Dědeček pak fingovaně sepsal závěť, ve které všechny svůj majetek odkázal na dobročinné účely. Když se to teta Kateřina dozvěděla, prohlásila o něm, že se zbláznil a že to požene k soudu, načež odjela. Dokázala tak svoji bezcharakternost a jedinou opravdovou touhu – po penězích. Později se ukázalo, že i tato finta byl Saturninův rafinovaný nápad.

Příběh končí tím, že všichni odjíždějí domů a vracejí se do života, na který byli zvyklí. Vypravěč pozve slečnu Barboru na schůzku a z dopisu od Saturnina se dozvídá, že Saturnin zůstává ve službách dědečka, že houseboat ve skutečnosti patří Saturninovi a že bude rád, když na něm jeho bývalý pán zůstane. Dědeček si se Saturninem otevřeli kancelář pro napravování nepravostí v románech a začali ve jménu pravdy přepracovávat přehnané scény z literárních děl do reálnější podoby. Teta Kateřina se bohatě vdala.

Hlavní myšlenka:

Autor se snaží zlehčit atmosféru která panovala při okupaci. Nejsou zde však žádné náznaky anti-nacismu a ani anti-fašismu

Kompozice díla:

Místo děje: Praha a venkov

Rok: Není pevně řečeno ale nejspíš před druhou světovou válkou

Chronologický děj

Jazyk:

Jednoduchý spisovný jazyk, hovorové prvky ale i odbornější termíny.

Vypravěč: autor

Před každou kapitolou je stručně shrnutý děj (Slečna Barbora nenašla srnu; Měl bych se oholit; Jak se chovati o pohřbu)